

nih i drugih pojmova koji stoje u vezi s grbovima i znanošću o njima u jednu uravnoteženu cjelinu. Ovim je zahtjevima uspješno udovoljio istočnonjemački sastavljač Gert Oswald sudeći po činjenici da mu je djelo objavljeno istovremeno kod dva bibliografska instituta u oba dijela Njemačke — Leipzigu i Mannheimu.

Na prvih 10 uvodnih stranica prikazan je sažeto i vrlo informativno razvojni put heraldičke znanosti od njenih početaka do danas. Raspravlja se, pored ostaloga, o etimologiji riječi »Wappenkunde«. Za heraldiku, koja je uvijek bila podvrgnuta umjetničkim stilovima određene epohe, autor prihvata slikovitu karakteristiku iz prošlog stoljeća: »Heraldika je gramatika... srednjovjekovnog slikovnog govora i slikovnog pisma«. Oswald ističe da je heraldika samostalan produkt evropske kulture srednjega vijeka, ali ne zaboravlja da je postojala već i u starom Japanu.

Leksikon donosi pojedine heraldičke figure s naznakom u čijim se grbovima one javljaju, termine u vezi s izradom i ornamentikom grbova, prijevode latinskih, francuskih i engleskih gesla, biografske bilješke o zaslužnim heraldičarima, podatke o heraldičkim društvima i njihovim glasilima, tumačenja francuskih heraldičkih pojmova, kratke bilješke o svecima i njihovoj prisutnosti u grbovima, osvrte na pojedine nacionalne heraldike, tumačenja simbola itd. Brojne su upute na stručnu literaturu.

Znatna većina od oko 900 manjih i većih ilustracija je višebojna. Prevladavaju grbovi gradova i zemalja, rjeđe obitelji te nekih suvremenih država, ima shema podjela grba na polja, tabela šrafure boja, brojne vrste kruna, križeva, kaciga i slično. Na str. 381. je istarski grb, a na str. 425. grb cara Stefana Nemanjića (1457—1471). Unutarnjom grafičkom dispozicijom Oswaldov leksikon doseže visoki estetski domet. Osobni i mjestovni registar zauzima 18 stranica. Posebna vrijednost ove knjige je široko obuhvaćanje njemačke heraldičke terminologije. (ANDREJ ČEBOTAREV).

IZDANJA ARHIVA VOJVODINE OD 1954—1986. Među značajnim izdavačkim kućama Jugoslavije u oblasti povijesti i pomoćnih historijskih znanosti nalazi se Arhiv Vojvodine. Ta najviša, matična institucija u SAP Vojvodini u oblasti zaštite građe osnovana je još 1926, ali se intenzivnije s izdavaštvom pozabavila u poslijeratnom periodu, točnije rečeno od 1954. god. dalje, i to samostalno ili u okviru Zajednice arhiva Vojvodine. Ta obimna knjižna produkcija — ukupno ima šezdeset i šest naslova — može se podijeliti u nekoliko grupa: u priloge za političku, kulturnu i privrednu povijest, u građu za povijest naroda i narodnosti Vojvodine, u informativna sredstva o arhivskoj građi u arhivima Vojvodine, itd. Zapravo, Arhiv Vojvodine i Zajednica arhiva Vojvodine edirao je ili objavljuje izdanja u nekoliko serija. Jedan je od njih bio »Zbornik državnih arhiva Vojvodine«, koji je izlazio 1954—1955. god. s podnaslovom »Prilozi za političku, kulturnu i privrednu istoriju«; ukupno je u tom dvogodištu objavljeno sedam edicija, čiji su autori obrađivali agrar Vojvodine, Pančevo i Josipa Rajačića — sve u 1848. i 1849. godini, zatim Pančevo za prvog srpskog ustanka, privredne ustanove i organizacije od 1918. do 1941, itd. God. 1956. objavljen je bio prvi svezak »Posebnih izdanja«, u kojem se govori o banu Tvrtku, o slavonskom prevodu Orbinija u Vojvodini, itd. Niz pod imenom »Građa za istoriju naroda Vojvodine« započeo je s izlaženjem 1956, a do 1985. god. objavljeno je osamnaest svezaka. Vrijedi upozoriti na dva sveska materijala o Temišvarskom saboru 1790. (sv. 10), o

Svetožaru Miletiću i Narodnoj stranci (5 i 6), na građu o privrednoj i društvenoj povijesti Srema (1), i veze Srema sa Srbijom od 1804—1815, a također i na sve ostale brojeve koji isključivo donose izvore o radničkom, komunističkom i narodnooslobodilačkom pokretu. Tu je, npr., objavljena građa iz razdoblja 1868—1890 (3), 1918—1929 (3), 1919—1941 (8), o PK KPJ Vojvodine, 1941—1945 (7), o OK KPJ Vojvodine 1941—1945 (11 i 12), o Glavnom NOO-u Vojvodine 1943—1945 (13), o sindikalnom pokretu pojedinih struka (14, 15, 16, 17), itd. Sve tri serije govore o značajnim razdobljima historije Vojvodine, donose studije i građu koja daje značajan uvid u razvoj ovog dijela zemlje; posebna je pažnja pridavana onim dijelovima suvremene povijesti koji su i postali dominantni i prijelomni — revolucionarnome radničkom pokretu. Ostale serije vezane su neposredno uz oblast pomoćno historijskih znanosti te uz arhive i zaštitu arhivske građe; neka od izdanja u tim serijama su štampana, druga reproducirana u drugim tehnikama umnožavanja. Deset svezaka (od 1970. do 1985) čini niz »Naučno-informativna sredstva o arhivskoj građi u arhivima Vojvodine«; to su zapravo vodiči kroz arhivske fondove i zbirke, i to arhive Subotice, Sente, Sremske Mitrovice, Pančeva, Kikinde, Zrenjanina, Novog Sada, Bele Crkve i Sombora, te Arhiva Vojvodine u Sremskim Karlovcima. Slijedeća je serija istih informativnih pomagala — analitičkih inventara koji se sadržajno odnose na Arhiv Vojvodine; od 1978. do 1981. god. publicirano je osam svezaka, a daju detaljnije podatke o Glavnom NOO-u Vojvodine, o Zemaljskoj upravi za Srpsko vojvodstvo i Tamiški banat, o Odeljenju za agrarnu reformu i kolonizaciju Glavnog izvršnog odbora NS APV Novi Sada od 1941. do 1951. itd. Od 1968. do 1970. objavljena su tri sveska historijskih bilježaka i sumarnih inventara, te dva sumarna inventara (1971. i 1980) o snimljenoj arhivskoj građi. Važna je i serija izvještaja o istraživačkom radu u inostranstvu (9 bibliografskih jedinica), u mađarskim, rumunjskim, čehoslovačkim, sovjetskim arhivima. U grupi posebnih publikacija (9 svezaka) dat je i raznolik materijal — počevši, npr., od Zakona o arhivskoj građi i arhivskoj službi i njegovu komentaru, s uputstvima o primjeni, preko osnovna o registraturama u teoriji i praksi, do korišćenja arhivske građe u naučne, obrazovne i druge svrhe. Na kraju, treba ukazati na knjigu Sredoja Lalića o arhivskoj službi u SAP Vojvodini od 1944. do 1975. (u 1984), koja daje cjelovit pregled te oblasti našega života u navedenom periodu.

Vojvođanska izdanja sa sadržajima iz povijesti, zaštite arhivske i registraturne građe, te arhivske službe te naše socijalističke pokrajine ukazuju na široke mogućnosti arhivista na znanstveno-istraživačkom, a ne samo na stručnom arhivističkom polju. Počesto se, naime, zaboravlja da arhivisti nisu samo stručni radnici kojima je jedan od glavnih zadataka prikupljanje, sređivanje i obrada građe kako bi ona bila zaštićena, na prikladan način bila dostupna istraživačima i drugim zainteresiranim, te prezentirana javnosti, već da su oni i sami znanstveni i stručni radnici koji mogu i umiju objavljivati rezultate svojih istraživanja. To dokazuju i vojvođanski arhivski radnici preko svojih publikacija. (PETAR STRČIĆ).

JUGOSLAVENSKI ISTORIJSKI ČASOPIS 1—2/1987. Novoobnovljeni i neka-da popularni JIČ kao da se probudio iz dugogodišnjeg sna — to glasilo Saveza društava historičara Jugoslavije već je i u drugom, obnovljenom gođištu izašlo s jednim dvobrojem, a to daje nadu da će se časopis održati u